

СЕКЦІЯ 4. ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ: ГУМАНІТАРНА, ФІЛОСОФСЬКА ТА ОСВІТНЯ СКЛАДОВА У ВИМІРАХ СУЧАСНИХ ВИМОГ

АНТИПЛАГІАТНІ СЕРВІСИ ЯК МЕТОД БОРОТЬБИ З ПЛАГІАТОМ

Данішевський В.В.

доктор технічних наук, професор

Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

м. Дніпро, Україна

Баранник О. Ю.

кандидат філологічних наук, доцент

Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

м. Дніпро, Україна

Плагіат – привласнення авторства на чужий твір або на чуже відкриття, винахід чи раціоналізаторську пропозицію, а також використання у своїх працях чужого твору без посилання на автора [1, стор. 977].

Юридичне визначення цього терміна вперше з'явилося в українських нормативних документах лише в липні 2001 року в новій редакції Закону України «Про авторське право і суміжні права». Водночас власне явище плагіату має багатовікову історію: перші випадки плагіату з'явилися ще близько двох тисяч років тому, проте воно не переслідувалося законом і вважалося абсолютною нормою.

На сьогодні вітчизняне законодавство містить юридичне визначення плагіату. Так, відповідно до ст. 50 Закону України «Про авторське право і суміжні права» плагіатом є «оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору» [7].

У квітні 2018 року діючий на той час Міністр освіти і науки України Лілія Гриневич зазначила: «...до Міністерства надходять зауваження про те, що вчені ради не мають достатнього арсеналу інструментів для перевірки робіт на плагіат. Тому МОН прагне надати вишам якнайбільше можливостей, для викорінення академічної недоброчесності. Для нас важливо, щоб

запропонованими ресурсами могли безкоштовно користуватися не лише вчені ради, а й аспіранти та докторанти» [8]. У зв'язку із цим Міністерство освіти і науки України підписало відповідний Меморандум з компанією «Антиплагіат», відповідно до якого найближчі 7 років українські виші отримають безкоштовний доступ до сучасного сервісу перевірки наукових робіт на плагіат.

Документ передбачає вільний доступ до сервісу Unicheck, де вчені зможуть перевірити дисертацію перед поданням до спеціалізованих вчених рад. Також пропонований сервіс автоматично визначатиме цитування художньої та наукової літератури, законів та методичних фраз, які не є плагіатом [8].

Слід зазначити, що Unicheck (попередня назва – Unplag.com) – платний онлайн-сервіс пошуку плагіату, який перевіряє текстові документи на наявність запозичених частин тексту з відкритих джерел в Інтернеті чи внутрішньої бази документів користувача. Сервіс підтримує .doc, .docx, .rtf, .txt, .odt, .html, .zip та .pdf формати. Сервіс пошуку плагіату Unicheck може застосовуватися як для індивідуального використання – студентами, журналістами, письменниками, публіцистами, вчителями – так і для корпоративного використання в школах, коледжах, закладах вищої освіти. На сьогодні цей проект підтримує десятки ЗВО України, проте його використання не є обов'язковим і заклади вищої освіти (їх спецради) самостійно вирішують питання щодо використання сервісу.

Крім зазначеного сервісу, існують такі безкоштовні програм для перевірки тексту на унікальність, як Advego Plagiatus [2], Etxt Antiplagiat [6] тощо.

Також в мережі Internet можна онлайн скористатися сервісами перевірки на плагіат, яких існує значна кількість. Усі вони програмовані на різні параметри перевірки, працюють у різних можливостях та умовах. Серед найпопулярніших сервісів можна назвати ANTIPLAGIAT, CONTENT-WATCH, TEXT.RU, StrikePlagiarism.com. PR-CY.ru, PlagiarismCheck. Серед

цих сервісів є більш або менш просунуті; кожен із них працює без реєстрації з певною кількістю символів; деякі з них мають свої цікаві алгоритми роботи, функцією яких є виявлення звичайної перестановки слів, зміни відмінкових закінчень, часових та інших категорій слів, додавання нових слів до складу тексту. Окремі сервіси не лише надають можливість перевірити статтю на унікальність, але і знайти сайти, на яких вона опублікована.

Варто зазначити, що використання антиплагіатних сервісів – вельми актуальне завдання сучасної освіти та науки. У наш час інформаційних технологій занадто великою спокусою і для науковців, і для здобувачів освіти є можливість простого копіювання чужих думок і привласнення різноманітної інформації. Так, на сторінках мережі Internet знаходимо статистичні дані щодо використання плагіату у студентських роботах, зокрема в Європі та США. Студенти України «посідають», за цією статистикою, п'яте місце (відсоток плагіату дорівнює 34,4%) [5].

Звичайно, під час написання наукової роботи, у випадку привласнення чужих ідей, авторові не хочеться, щоб його звинуватили у плагіаті або компіляції. У зв'язку з цим на ринку інформаційних продуктів і послуг з'явилися так звані «рерайтингові» програми і сервіси, завданням яких є переробка тексту в абсолютно унікальний варіант відносно початкового тексту [4]. Подібні послуги пропонують «глибоку переробку тексту», його насичення «власними думками», «використання матеріалів, які непроіндексовані пошуковими системами» тощо. Internet рясніє подібними варіантами послуг, які голосно закликають до себе вже своїми назвами: «Як обдурити антиплагіат: 5 стратегій боротьби», «Як "обійти" "Антиплагіат"», «Як обдурити антиплагіат в 2018 році: 14 нових стратегій боротьби за унікальністю тексту» і т.ін. Подібні послуги пропонуються не лише студентам – унікальність надається «науковим статтям, монографіям, кандидатським і докторським дисертаціям, іншим текстам, оригінальність яких треба збільшити» [3]. Так, вартістю усього 3 грн за сторінку тексту, без передплати, можна «прибрати зайвий плагіат і збільшити унікальність до

70%, 80%, 90%, навіть до 100%» тексту. Якщо ж сума попередніх замовлень на «оптимізацію» сягнула 1000 грн, замовник стає претендентом на звання постійного замовника і отримує оптимізований текст зі знижкою 50%.

Крім платної рерайтингової послуги, «оптимізатори» тексту залюбки діляться порадами стосовно того, як самостійно можна поборотися за унікальність абсолютно «неунікального» тексту або написати «наукову» статтю, яка насправді належить іншому автору і яку не розпізнає антиплагіатна система. Так, можна замінити символи однієї мови на символи іншої, (спрацьовує, як зазначають «спеціалісти», не завжди, але спробувати можна); у деяких місцях (наприклад, таблиці) можна замінити символи на картинку (скріншот), адже система антиплагіату працює лише з літерами, не враховуючи зображення; виправити унікальність можна доборою синонімів до часто використовуваних слів тощо [3].

Навряд чи варто говорити про протизаконність надання подібних «ведмежих послуг» науковцям, чи, точніше сказати, псевдонауковцям. Автоматизація процесів у певних діях людини є необхідним елементом. Проте в усі часи існували люди, які намагалися спростити собі життя і уникнути відповідальності за ті чи інші протизаконні дії. На жаль, попит породжує пропозицію й інколи цей попит є протизаконним. Залишається сподіватися, що ІТ-спеціалісти зможуть і надалі пропонувати світу справжніх науковців якісні розробки щодо перевірки наукових творів на предмет плагіату.

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови. – К.; Ірпінь; ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
2. <http://advego.ru/plagiatus/>
3. <https://antiplagiat.in.ua/>
4. <https://igroup.com.ua/seo-articles/rerajtynh/>

5. https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%BB%D0%B0%D0%B3%D1%96%D0%B0%D1%82#cite_note-1
6. <http://www.etxt.ru/antiplagiat/>
7. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>
8. https://24tv.ua/ukrayina_tag1119/

ВИКЛАДАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ТЕХНІЧНИХ ЗВО У ВИМІРАХ СУЧАСНИХ ВИМОГ

*Папірник Р. Б.,
к. т. н., доц., проректор
Бабенко В. А.,
к. і. н., доцент,
ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»
м. Дніпро, Україна*

Формування якісно нової системи освіти в умовах інформаційного суспільства, спрямованої на розвиток інтелектуального потенціалу нації, вимагає не тільки впровадження нових технологій навчання, але й виховання нової технічної еліти України з чітким розумінням права інтелектуальної власності як основної рушійної сили світової економіки. В проекті «Національної стратегії у сфері інтелектуальної власності на період 2020 – 2025 роки», яку нещодавно було представлено на Міжнародному форумі Innovation market 2019, роль інтелектуальної власності визначено однозначно стратегічно важливою: «Чим більшого значення вона набуває для економічного розвитку і створення матеріальних благ, тим більш нагальною стає проблема створення ефективної системи обізнаності та усвідомлення населення у сфері інтелектуальної власності, яка б сприяла соціально-економічному розвитку країни»[4].

Проблема викладання інтелектуальної власності у вищих навчальних закладах України вже понад десятиліття є провідною темою досліджень науковців. Але сьогодні, у вимірах сучасних вимог, потребує дослідження проблема викладання «інтелектуальної власності» у технічних ВНЗ, де є